

Socialdepartementet
s.remissvar@regeringskansliet.se
s.sof@regeringskansliet.se

Remissyttrande över betänkandet En uppväxt fri från våld – En nationell strategi för att förebygga och bekämpa våld mot barn (SOU 2022:70)

Ert dnr. S2023/00244

Domstolsverket har granskat betänkandet *En uppväxt fri från våld – En nationell strategi för att förebygga och bekämpa våld mot barn* (SOU 2022:70) mot bakgrund av den verksamhet som bedrivs av myndigheterna inom Sveriges Domstolar, dvs. utifrån hur förslaget kan tänkas påverka verksamheten ekonomiskt, organisatoriskt och utbildningsmässigt. Granskningen har även omfattat hur förslaget kan påverka verksamhetsstöd, arbetsformer eller rätts-säkerheten generellt. Domstolsverket lämnar följande synpunkter.

Domstolsverket noterar att betänkandet bl.a. innehåller förslag till ändring av 4 § lagen (1988:609) om målsägandebiträde. Förslaget innebär en justering av de kompetenskrav som uppställs för att bli förordnad som målsägandebiträde. Endast den som på grund av sina särskilt förvärvade kunskaper och erfarenheter om våldsutsatthet och barnets rättigheter och även i övrigt är särskilt lämplig för uppdraget ska få förordnas. En liknande formulering föreslås i fråga om 5 § lagen (1999:997) om särskild företrädare för barn

De skärpta kunskapskraven motiveras i avsnitt 15.4.2 (s. 855 ff) i betänkandet. Avsnittet utgår främst från föreslagna krav i fråga om särskild företrädare för barn, men det konstateras att även målsägandebiträden bör leva upp till samma krav. Det anges att genom kunskap om våldsutsatthet och barnets rättigheter utifrån barnkonventionen tillförs jurister som biträder barn en djupare förståelse för barnen som de företräder i domstol och kunskap om barnens behov och rättigheter. Det framstår alltså som att utredningens syfte med ändringarna är att höja kompetensen i just de mål där det förekommer målsägande under 18 år.

Domstolsverket anser dock att författningsförslagets ordalydelse kan uppfattas på så sätt att kraven skulle gälla varje jurist som ska förordnas som målsägandebiträde, dvs. oavsett om målet i fråga avser ett våldsbrott och oavsett om målsäganden är en person under 18 år. Det är visserligen vanligt att målsägandebiträden förekommer i mål som gäller våldsbrott, men det finns även möjlighet att förordna målsägandebiträde i andra typer av mål (jfr. 1 § lagen om målsägandebiträde). Naturligtvis avser inte heller alla mål, där ett målsägandebiträde förekommer, misstanke om brott mot en målsägande under 18 år.

Domstolsverket anser på ett allmänt plan att det vore önskvärt att målsägandebiträden, i mål där det kan anses motiverat, har de kunskaper och erfarenheter som förslaget anger. En ordning som innebär att sådana krav ska ställas

i fråga om varje enskilt förordnande av målsägandebiträde motiveras dock inte i betänkandet och möjligen är detta inte heller vad som avsetts med förslaget. Därutöver kan konstateras att det kompetenskrav som idag ställs på målsägandebiträden enligt gällande lydelse i 4 § är brett utformat. Endast den som på grund av sina kunskaper och erfarenheter och även i övrigt är särskilt lämplig för uppdraget får förordnas. Genom att ordalydelsen av aktuellt författningsförslag i fråga om kompetenskraven knyter an till orden ”våldsutsatt” och ”barnets rättigheter” kan lydelsen uppfattas som en begränsning jämfört med nu gällande formulering.

Ett alternativ till föreslagen ändring är att i stället införa en särreglering i paragrafen som avser skärpta kunskapskrav för förordnande som målsägandebiträde i mål där målsäganden är under 18 år. En sådan reglering skulle följa den ordning som förelagits avseende 3 § lagen om målsägandebiträde.

I fråga om ändringen av 5 § lagen om särskild företrädare för barn är föreslagna kompetenskrav mer klart motiverade, även om det även i detta sammanhang kan övervägas om ordalydelsen kan uppfattas som en begränsning av nu gällande krav. Mål där särskild företrädare för barn förekommer avser inte heller alltid misstanke om våldsbrott, även om detta inte är ovanligt.

I betänkandet anges vidare att Domstolsverket ska ges i uppdrag att genomföra utbildningsinsatser avseende fördjupad kunskap om att vara barn och våldsutsatt samt barnets rättigheter. Eftersom Domstolsakademins ansvarar för planering, administration och genomförande av all kompetensutveckling som avser den dömande verksamheten för domare i Sveriges Domstolar kommer förslaget sannolikt innebära att det är akademien som ombeds att tillhandahålla sådan utbildning. I detta avseende är det värt att påpeka att Domstolsakademien har en särställning i förhållande till Domstolsverket i övrigt.¹ Det är akademins rektor som beslutar om och leder verksamheten i frågan om vilka utbildningar rörande den dömande verksamheten som ska erbjudas domstolarna och nämnderna samt innehållet i dessa utbildningar. I sådana frågor är Domstolsakademins rektor självständig i förhållande till generaldirektören och till Domstolsverket, vilket måste beaktas vid utformningen av ett eventuellt regeringsuppdrag.

Domstolsverket har i övrigt inga invändningar mot förslagen i betänkandet, men vill för kännedom framhålla att Domstolsakademien för närvarande erbjuder en utbildning som heter *Barnkonventionsdagen* som belyser barnets rättigheter enligt barnkonventionen.

Detta yttrande har beslutats av enhetschefen Sara Fredriksson. Föredragande har varit juristen Karin Gustafsson.

Sara Fredriksson

Karin Gustafsson

¹ Avsnitt 3.2, Arbetsordning för Domstolsverket, 2023-05-02, diarienummer DOV 2023/523. Akademins självständighet nämns även på s. 544 (Volym 1) av betänkandet, men omständigheten problematiseras inte i förhållande till förslaget.